

KORXONA BOSHQARUVIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO‘LLARI

Jo'rayeva Niginaxonim Xursand qizi
Farg‘ona davlat universiteti o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada korxonalarda iqtisodiy samaradorlikni oshirishga qaratilgan boshqaruv yondashuvlari va strategiyalari tahlil qilinadi. Samarali boshqaruv orqali korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish, xarajatlarni kamaytirish va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish usullari yoritiladi. Maqolada iqtisodiy samaradorlikni oshirish uchun qo‘llaniladigan strategik rejalashtirish, innovatsiyalarni joriy etish va xodimlarni samarali boshqarish masalalari haqida fikr yuritiladi.

Kalit so‘zlar: Iqtisodiy samaradorlik, strategik rejalashtirish, innovatsiyalar, raqobatbardoshlik, xarajatlarni kamaytirish, resurslarni optimallashtirish, boshqaruv yondashuvlari, samarali boshqaruv, ishlab chiqarish samaradorligi.

Kirish. Korxonaning iqtisodiy samaradorligini oshirish uning raqobatbardoshligini ta‘minlash va barqaror rivojlanishi uchun asosiy omillardan biridir. Zamonaviy iqtisodiyotda muvaffaqiyatli faoliyat yuritish uchun korxonalar resurslarni samarali boshqarish, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, innovatsion texnologiyalarni joriy qilish va xarajatlarni nazorat qilishga alohida e‘tibor qaratishlari zarur.

Iqtisodiy samaradorlikni oshirish yo‘llari

1. Strategik rejalashtirish va resurslarni boshqarish

Korxonalar iqtisodiy samaradorlikka erishish uchun aniq strategik rejalashtirishga tayanishi lozim. Resurslardan oqilona foydalanish, ularni samarali taqsimlash orqali korxonaning umumiy xarajatlarini kamaytirish mumkin. Bu yerda moliyaviy va moddiy resurslarni boshqarishning samarali usullari o‘rganilishi kerak.

Afzalliklari: Resurslarning oqilona taqsimlanishi. Moliyaviy ko‘rsatkichlarni yaxshilash. Kamchiliklari: To‘g‘ri rejalashtirishga ko‘p vaqt talab qilinishi.

2. Innovatsiyalarni joriy etish. Innovatsiyalar iqtisodiy samaradorlikni oshirishda muhim ahamiyatga ega. Yangi texnologiyalarni joriy qilish orqali ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish va mehnat unumdorligini oshirish mumkin. Innovatsiyalar mahsulotlar sifatini oshirishga, ishlab chiqarish jarayonlarini tezlashtirishga va xarajatlarni kamaytirishga yordam beradi.

Afzalliklari: Ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi. Yangi bozorlarni egallash imkonini beradi. Kamchiliklari: Innovatsiyalar joriy etish uchun dastlabki sarmoyalar zarur.

3. Xodimlarni samarali boshqarish. Korxonaning asosiy resurslaridan biri bo‘lgan inson kapitalini samarali boshqarish iqtisodiy samaradorlikni oshirishning yana bir muhim omilidir. Xodimlarning malakasini oshirish, motivatsiya tizimlarini joriy qilish va mehnat unumdorligini oshirishga qaratilgan strategiyalar bu borada ijobiy natija beradi. Afzalliklari: Xodimlarning sadoqati va ish samaradorligini oshiradi.

Mehnat unumdorligini yaxshilaydi. Kamchiliklari: Kadrlarni doimiy rivojlantirish va malakasini oshirish uchun resurslar talab etiladi.

4. Xarajatlarni kamaytirish strategiyalari. Xarajatlarni kamaytirish orqali korxonalar iqtisodiy samaradorlikni sezilarli darajada oshirishi mumkin. Bu esa ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirish, texnologik jarayonlarni soddalashtirish va resurslardan tejamkorlik bilan foydalanish orqali amalga oshiriladi. Xarajatlarni nazorat qilish korxonada foydasini oshiradi va resurslarni tejash imkonini beradi. Afzalliklari: Xarajatlarni qisqartirish orqali korxonada foydasi oshadi. Resurslardan samarali foydalanish. Kamchiliklari: Boshqaruvdagi noaniqliklar xarajatlarni noto‘g‘ri optimallashtirishga olib kelishi mumkin.

5. Ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish. Ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish orqali mahsulot ishlab chiqarishdagi samaradorlikni oshirish, vaqtni tejash va energiya resurslaridan samarali foydalanish mumkin. Bu esa ishlab chiqarishdagi uzilishlarni kamaytirish va mahsulot sifatini oshirishga yordam beradi. Afzalliklari: Ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytiradi. Mahsulot sifatini oshiradi. Kamchiliklari: Optimallashtirish uchun texnologik yangilanishlarga sarmoya talab etiladi.

Hulosa.

Korxonada boshqaruvida iqtisodiy samaradorlikni oshirishga qaratilgan strategiyalar va yondashuvlar samarali boshqaruv jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Innovatsiyalarni joriy etish, xodimlarni malakali boshqarish, resurslarni samarali taqsimlash va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish orqali korxonada iqtisodiy samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin. To'g'ri yondashuvlar va rejalashtirish korxonalarining barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlashda katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. Free Press.
2. Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). *The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action*. Harvard Business Review Press.
3. Schilling, M. A. (2013). *Strategic Management of Technological Innovation*. McGraw-Hill Education.
4. Drucker, P. F. (2001). *The Essential Drucker*. HarperCollins.
5. Barney, J. B. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*.